

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Тимченко Марини Юріївни

«Формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань
01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 015 Професійна освіта
(за спеціалізаціями)

1. Актуальність теми дисертації. Сучасне суспільство визначається великою швидкістю змін та зростаючим значенням інновацій. Дизайнери відіграють ключову роль у створенні новаторських та естетично високоякісних продуктів, які впливають на наше повсякденне життя. Формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів через використання художньо-проектної діяльності у процесі вивчення фахових дисциплін, визначається високою важливістю в сучасному контексті. По-перше, в умовах стрімкого технологічного розвитку та постійних інновацій у галузі дизайну, забезпечення майбутніх фахівців творчими навичками стає стратегічно важливим елементом для ефективного вирішення сучасних завдань. По-друге, з поглибленням конкуренції на ринку праці акцент на розвиток творчих здібностей стає детермінантом професійного успіху дизайнерів. По-третє, в рамках педагогічного виміру, впровадження художньо-проектних методів під час вивчення фахових дисциплін є вагомим напрямком для модернізації освітнього процесу та формування конкурентоспроможних випускників.

Педагогіка, у свою чергу, визнає необхідність адаптації навчальних програм до вимог сучасності та розвитку компетентностей, які стануть ключовими для успішної професійної кар'єри. Впровадження художньо-проектних методів дозволяє педагогам створити навчальне середовище, що відповідає потребам студентів та вимогам ринку праці.

Отже, тема не лише важлива для індивідуального розвитку здобувачів, а й відіграє важливу роль у формуванні суспільства та вдосконаленні системи

освіти, надаючи перспективи сталого та креативного розвитку. У цілому, дане дослідження надає значущий внесок у розуміння та вирішення актуальних завдань у сфері підготовки майбутніх дизайнерів у сучасному освітньому та професійному середовищі.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційну роботу було виконано відповідно до тематичного плану наукових досліджень кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка «Професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти» (державний реєстраційний номер 0110U002274). Тему дисертації затверджено вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка (протокол № 2 від 28.09.2018 р.).

3. Достовірність та обґрунтованість одержаних результатів.

Обґрунтованість результатів дослідження підтверджується логікою та виваженістю підходу до формування структури і змісту роботи для досягнення визначених дослідницьких завдань; обраними для їх реалізації науковими підходами (особистісно-орієнтованим, синергетичним, креативним, діяльнісним); глибоким науковим аналізом досліджуваного феномена, репрезентативністю джерельної бази (представлено вітчизняними і зарубіжними науковими дослідженнями) та її науковим вивченням; широкою і якісною апробацією одержаних результатів на наукових заходах міжнародного і всеукраїнського рівнів (15 конференцій, у тому числі 8 міжнародних), значною кількістю публікацій (21 стаття), в яких оприлюднено висновки дослідження.

Досягнення наукових результатів здобувачкою було обумовлено застосуванням комплексу загальнонаукових та педагогічних методів дослідження, високою ефективністю використання наукового та емпіричного матеріалу, а також ретельним підходом до планування та реалізації експериментальної роботи. Широкою і достатньою є експериментальна база дослідження, представлена чотирма закладами освіти різних регіонів –

Житомирської, Київської, Кременчуцької та Івано-Франківської областей. Дисертація містить логічно структуровані додатки, які доповнюють, узагальнюють зміст дослідження та розкривають методику експериментальної роботи. Здобувачкою зазначено особистий внесок у статті, які підготовлені у співавторстві.

4. Ступінь новизни основних результатів дисертації. Значущість та інноваційний характер наукових висновків, які були отримані здобувачкою в результаті виконаного нею комплексного дослідження проблеми формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін визначаються тим, що *уперше* науково обґрунтовано та розроблено модель формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін; *удосконалено* зміст і структуру творчих здібностей майбутніх дизайнерів та запропоновано шляхи їх формування на основі застосування художньо-проектної діяльності за допомогою впровадження розробленої моделі; уточнено і розширено понятійно-категоріальний апарат з предмета дослідження; проаналізовано сутність і взаємодію базових понять «творчі здібності», «формування творчих здібностей», «художньо-проектна діяльність», «формування творчих здібностей засобами художньо-проектної діяльності майбутніх дизайнерів»; виокремлено та конкретизовано структуру творчих здібностей дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності, що складається з концептуального, мотиваційно-потребового, контекстуального, практичного і результативного компонентів; визначено критерії (мотиваційно-ціннісний, креативний, візуально-творчий, оцінювально-результативний), показники та охарактеризовано рівні (репродуктивний, реконструктивний, творчий) їх сформованості; встановлено систему форм, методів і засобів їх реалізації; *подальшого розвитку* набули наукові уявлення щодо процесу формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності.

5. Практична цінність результатів дослідження. Практична цінність здобутих результатів полягає в розробці та впровадженні в освітній процес методики формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів на основі застосування засобів, методів, форм художньо-проектної діяльності; в розробці інструктивно-методичних матеріалів до лекційних і практичних занять; упровадженні в процес закладів вищої освіти методики підготовки майбутніх дизайнерів для формування творчих здібностей засобами художньо-проектної діяльності. Результати дослідження можуть бути використані в процесі викладання дисциплін художньо-естетичного циклу під час вивчення майбутніми дизайнерами фахових дисциплін.

Результати дослідження впроваджено в навчальний процес Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Житомирського державного університету імені Івана Франка, Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, Київського університету імені Бориса Грінченка, що підтверджено відповідними довідками, засвідченими в установленому порядку.

6. Повнота викладу результатів дисертації у наукових публікаціях. Вагомість висновків даного дослідження обумовлена інтегрованим підходом до вирішення поставлених завдань, належно обґрунтованими методологічними засадами та високою ступеню достовірності, досягнутою через проведення експериментальної перевірки.

Окремі аспекти були обговорені на засідання кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління Житомирського державного університету імені Івана Франка. Теоретичні положення й основні результати дослідження оприлюднено на 15 науково-практичних конференціях. Із необхідною повнотою матеріали дисертації викладено у 21 науковій праці, з яких 5 статей у провідних фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному виданні.

7. Дані про відсутність текстових запозичень і порушень академічної доброчесності. Дисертаційну роботу перевірено на наявність плагіату за допомогою веб-ресурсу «StrikePlagiarism» в інформаційно-обчислювальному центрі Житомирського державного університету імені Івана Франка. Результати перевірки показали 9,7% запозичень.

Наукова робота Марини Тимченко є результатом самостійних досліджень здобувачки, відзначається змістовністю, обґрунтованістю ключових позицій, не містить елементів запозичень без посилання на джерело та відповідає принципам академічної доброчесності.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. Позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих результатів, варто зазначити дискусійні положення та висловити окремі побажання:

1. У роботі є окремі неточності стилістичного характеру, наприклад, нечітке формулювання думки або термінів. Варто було б пояснити сутність окремих термінів і понять, зокрема, «інспірація» не є розкритим по тексту (с. 36), не до кінця розкриті поняття «творчий синтез» (с. 38) та проаналізувати погляди сучасних дослідників щодо цих понять.

2. Бажано було б під час цитування наукових праць у теоретичній частині більш узагальнено викладати висновки науковців, а саме: С. Сисоєвої (с.46, 55, 61, 109, 155), В. Моляко (с.43, 45, 51) та ін.

9. Відповідність дисертації вимогам, що передбачені пунктами 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії. Дисертація «Формування творчих здібностей майбутніх дизайнерів засобами художньо-проектної діяльності в процесі вивчення фахових дисциплін» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, у якій її авторка, Марина Юріївна Тимченко, отримала нові науково обґрунтовані результати, що сукупно розв'язують актуальне наукове завдання, яке має важливе значення для розвитку педагогічної та мистецької галузей, зокрема для професійної освіти.

Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»,

«Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України №44 від 12.01.2022 р.), а авторка роботи – Тимченко Марина Юріївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри професійно-педагогічної,
спеціальної освіти, андрагогіки та управління
Житомирського державного
університету імені Івана Франка

Віти ПАВЛЕНКО

